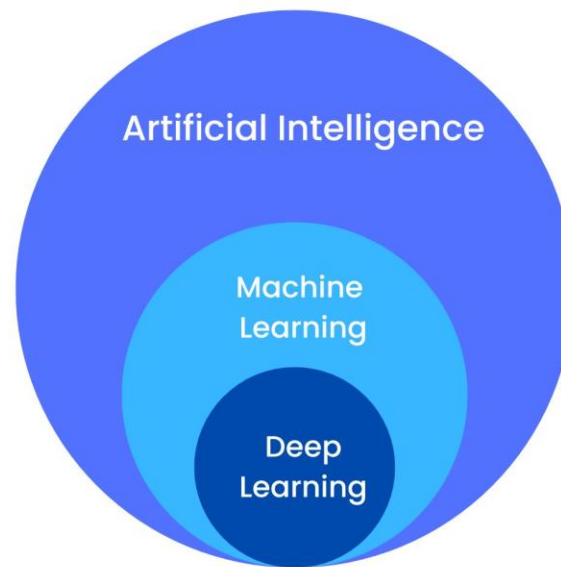

STROJNO UČENJE

V BIOFIZIKI

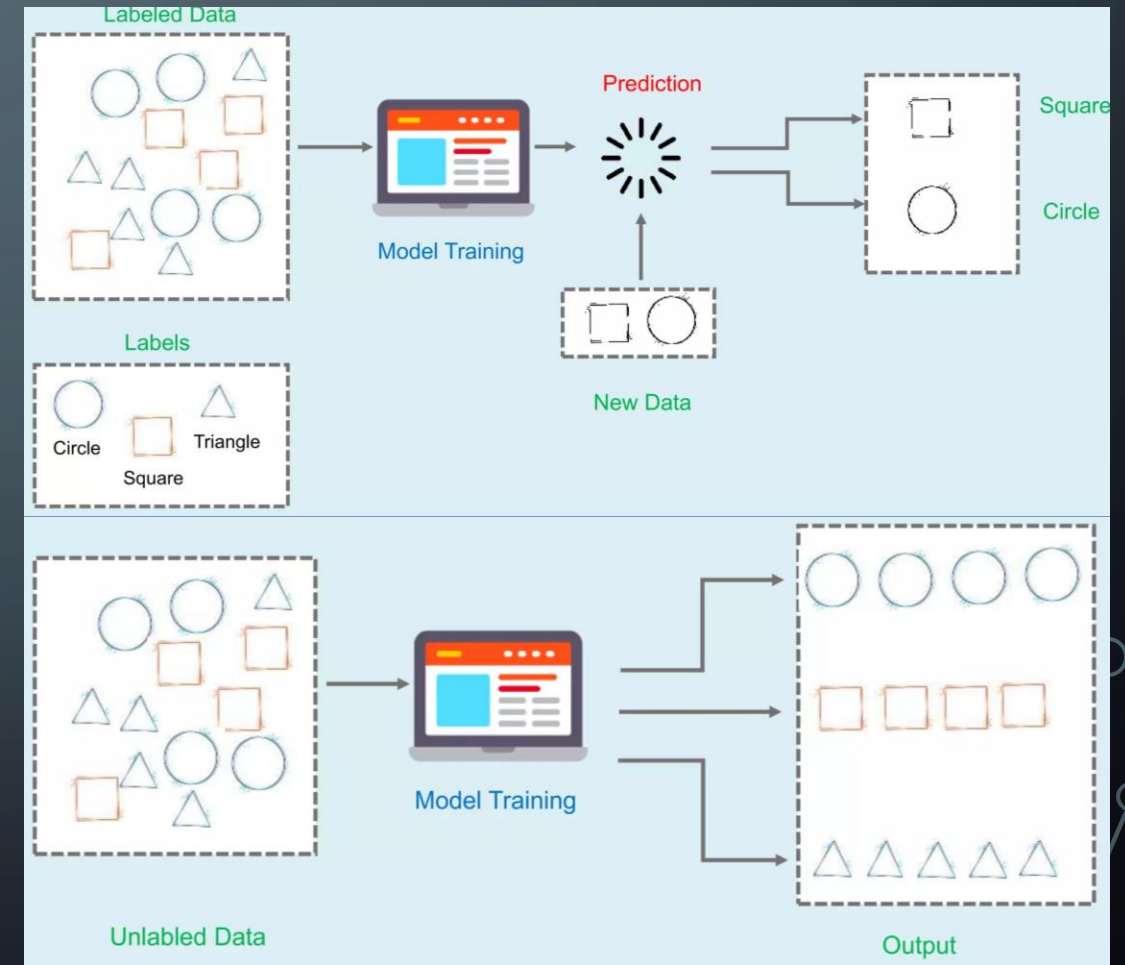
KAJ JE STROJNO UČENJE?

- Učenje je vsak proces pri katerem sistem **izboljša** svoje delovanje preko novih **izkušenj**
- Strojno učenje se ukvarja z računalniškimi programi, ki se avtomatsko izboljšujejo preko novih izkušenj
- Podvrsta umetne inteligence, pri kateri se računalnik "sam" nekaj nauči, ne da bi to **eksplicitno** sprogramirali.
- Glavna ideja: napoved na podobnih podatkih

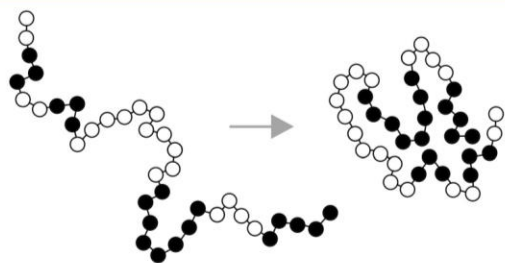

TIPI STROJNEGA UČENJA

- Nadzorovano učenje
  - Označeni podatki (labeled data)
- Nenadzorovano učenje
  - Neoznačeni podatki
- Spodbujevalno (reinforcement) učenje

reinforcement
learning

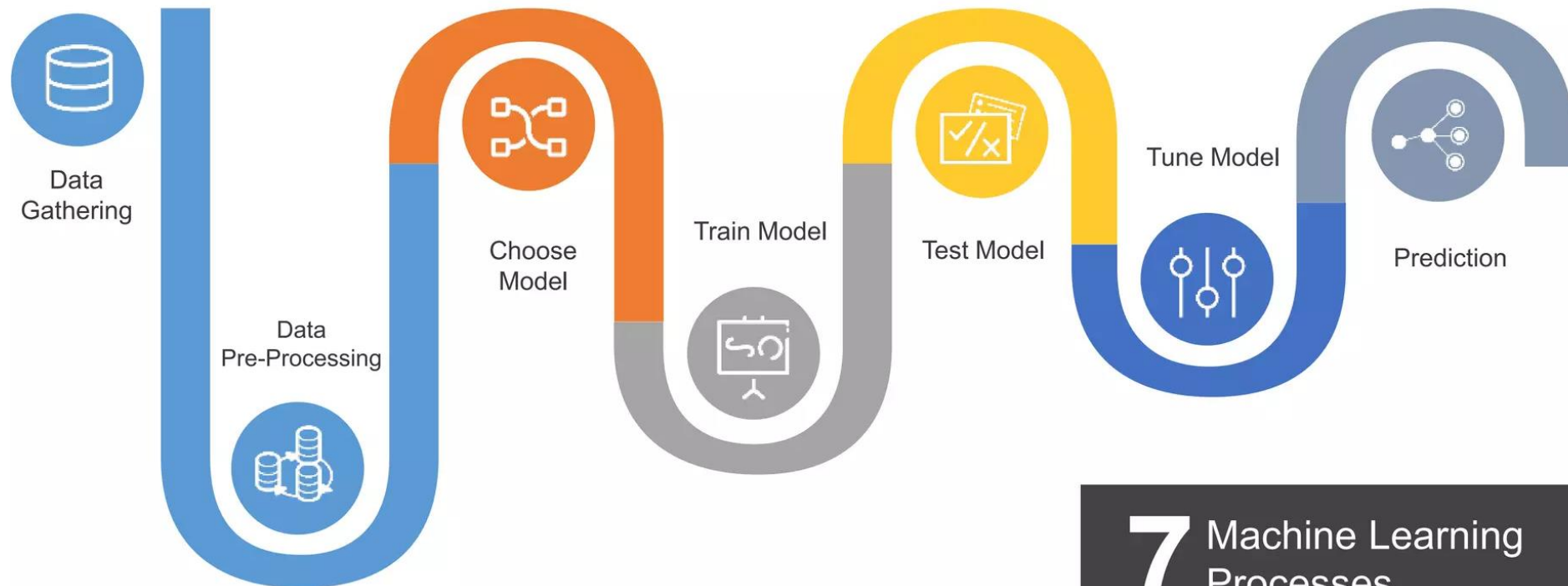

input:
polypeptide chains modeled as a
sequence of amino acid polarities

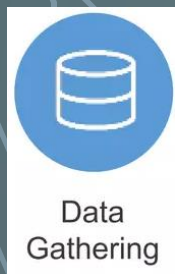
output:
polypeptide conformation with
minimal free energy

reference: [263]

Processes involved in Machine Learning

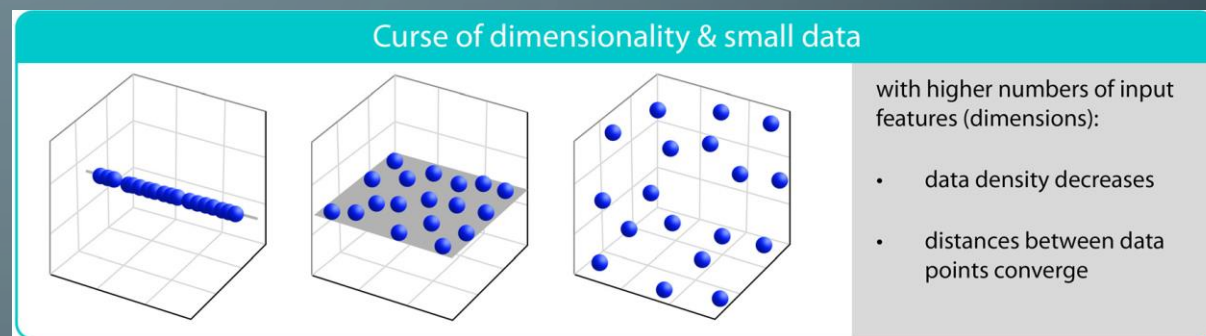

7 Machine Learning Processes

PODATKOVNI SETI

- *Garbage in, garbage out*
- Značilke (features) - fizikalne opazljivke
  - *Curse of dimensionality*
  - Korelirane opazljivke
- Potrebujemo velike sete podatkov (statistični modeli)
  - Označevanje podatkov
- Set za trening in set za testiranje

reducing dimensionality

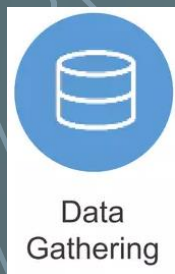
feature elimination^{328,302}

- removing strongly correlating features
- ranking features by importance and removing the weakest

principal component analysis³²⁹

- condensing features to combined components

PODATKOVNI SETI

- Umetno povečevanje setov (*data augmentation*)
- Eksperimentalni podatki ali simulacije
- Vektorizacija podatkov
  - Pogosto potrebna pred-obdelava, npr. skaliranje podatkov, maskiranje, ...

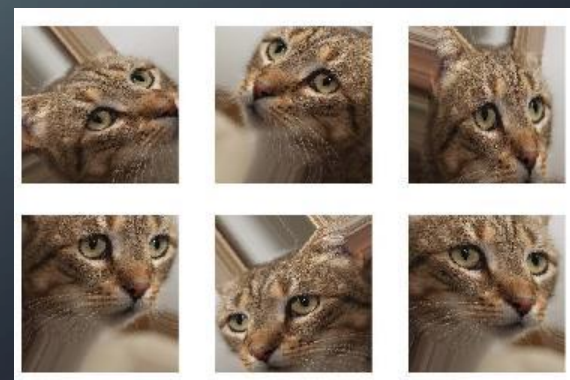
increasing data size

data augmentation³³⁵

- adding slightly altered copies of already existing data
- creating new data from existing data

data simulation³²⁶

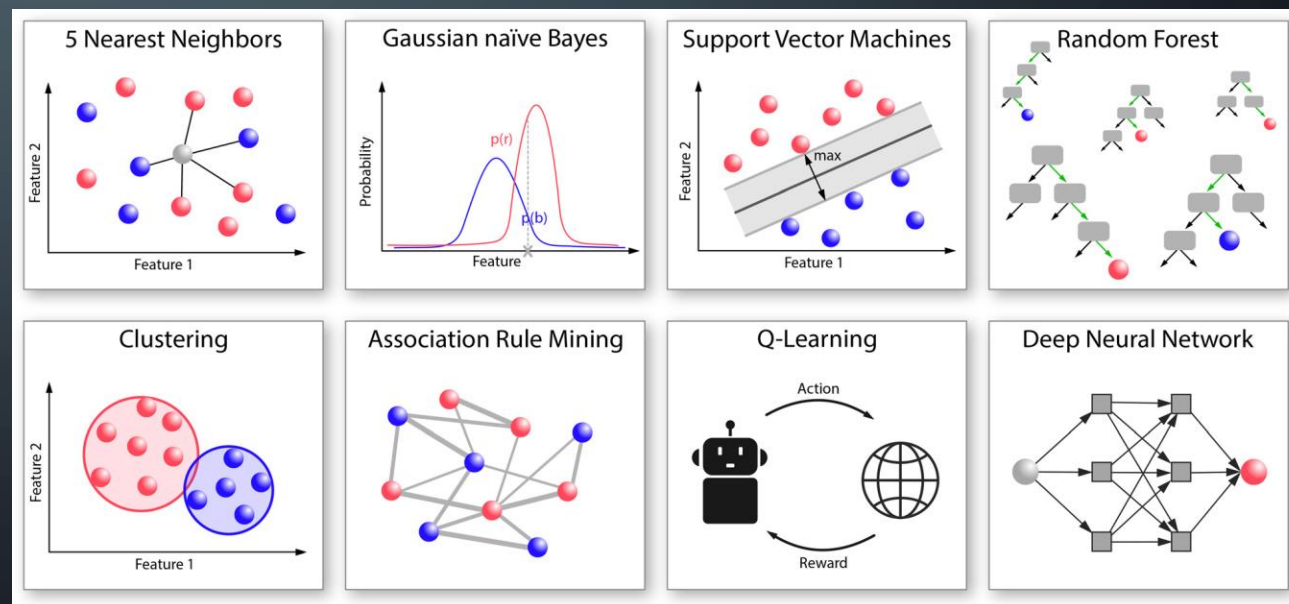
- generating data from real-world simulations

MODELI STROJNEGA UČENJA

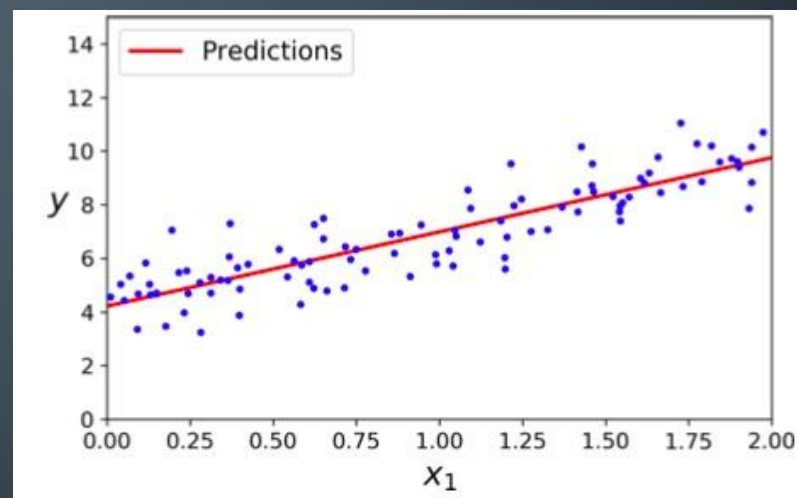
- No free lunch theorem (1996)
  - Če ni nobenih predpostavk (omejitev) na vrsti podatkov, ni formalnega razloga, da bi bil kakšen ML pristop boljši od drugega!
  - Ena metoda ni najboljša za vse probleme
- Regresija, klasifikacija
  - Napoved vrednosti ali razreda

"FITANJE" (REGRESIJA)

- Model se "uči" z dodajanjem novih podatkov
- Obstaja celo točna rešitev!
- Če imamo veliko količino podatkov - numerika

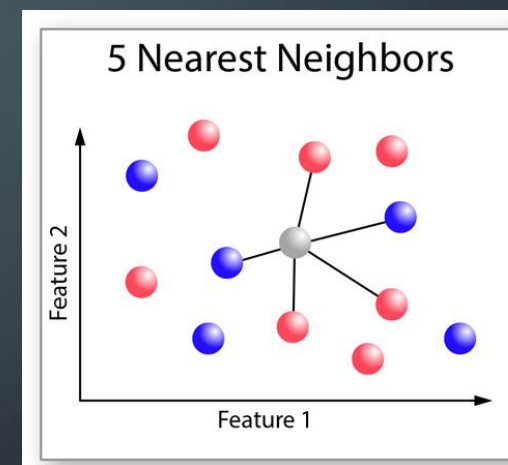

K NEAREST NEIGHBOUR (KNN)

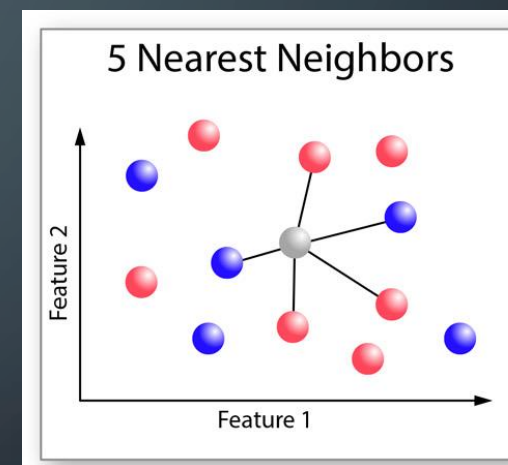
- Klasifikacijski algoritem
- Podatke gledamo v hiperprostoru značilk
- Premisa: Podatki, ki so blizu v hiperprostoru pripadajo istemu razredu
- Glede na že označene podatke za nov podatek:
  - Poiščemo K najbližnjih sosedov
  - Pogledamo katera kategorija je najpogostejša

K NEAREST NEIGHBOUR (KNN)

- Metrika razdalje
- Problem *outlierjev* (zahtevajo velik k), a na ta način izgubimo na natančnosti deljenja (robne točke razredov so problematične)
- Uravnoteženost podatkov (predprocesiranje - skaliranje velikosti)
- Curse of dimensionality

Choose
Model

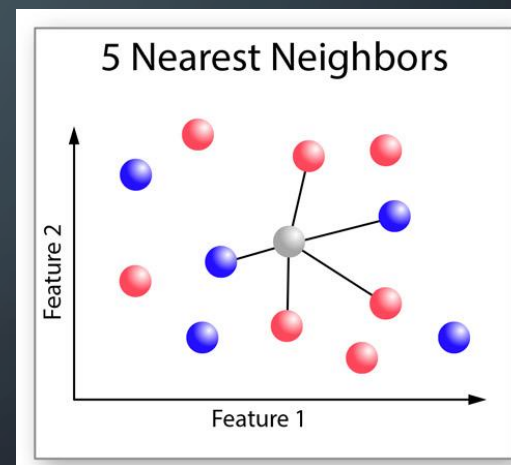
K NEAREST NEIGHBOUR (KNN)

- Primer uporabe:
  - Klasifikacija okuženih s COVID-19: uporaba rentgenskih slik pljuč -> procesiranje slik -> generiranje značilk -> klasifikacije s KNN

K nearest neighbors⁶⁹⁻⁷²

No training phase needed
Intuitive and simple algorithm
Easily adapts to new training data
Only one hyperparameter to tune

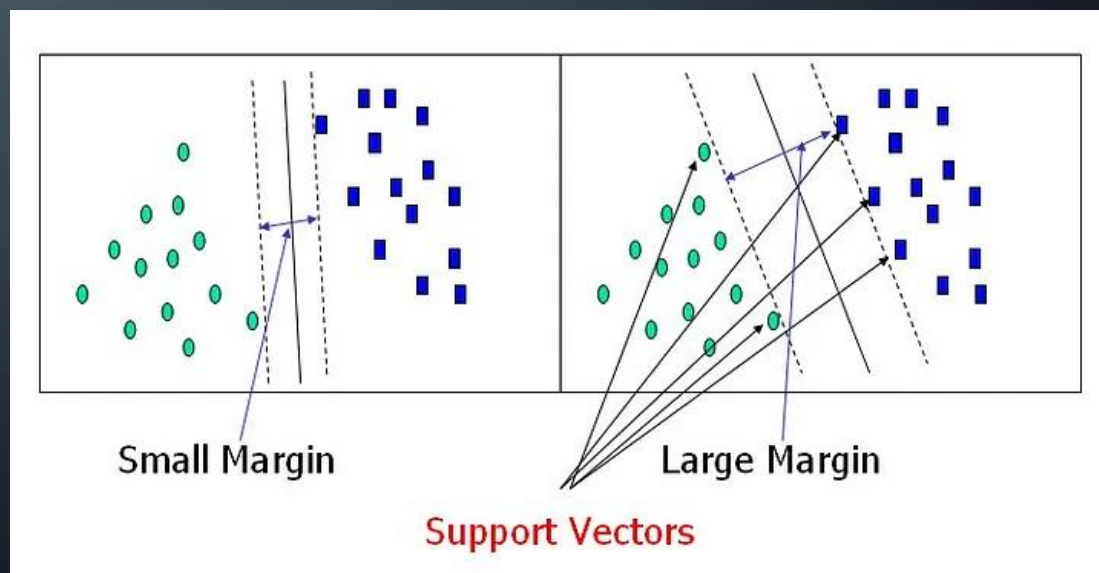
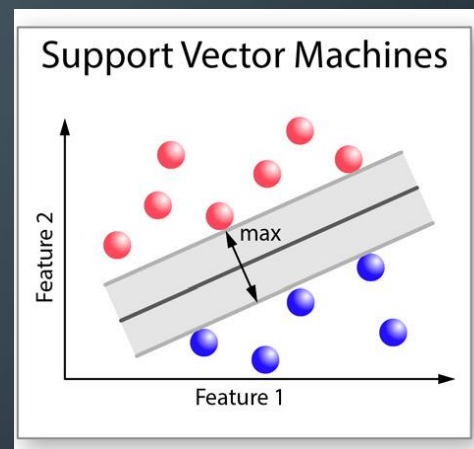
High dimensionality leads to decreased accuracies
Can become slow for big datasets
Needs feature scaling
Has problems with imbalanced datasets
Missing values are problematic

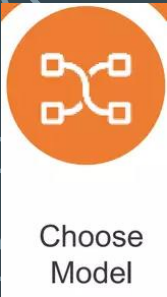

SUPPORT VECTOR MACHINES (SVM)

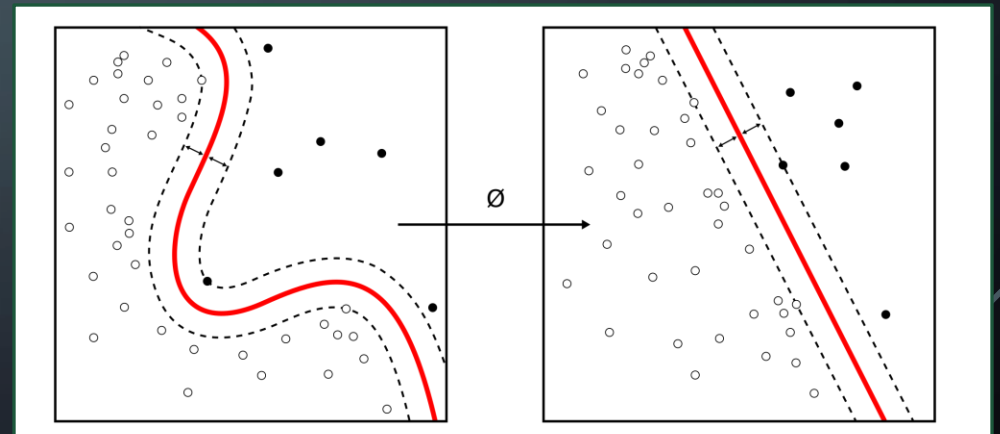
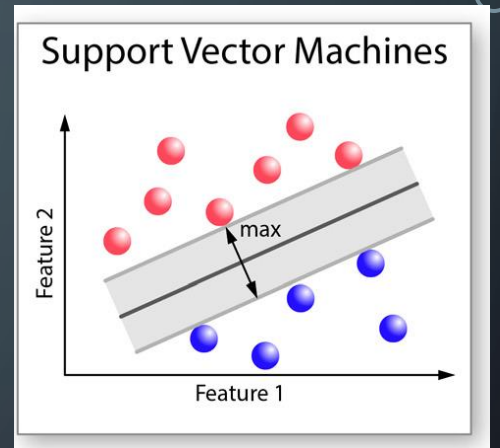
- Binarna klasifikacija
- V hiperprostoru značilk iščemo hiperpovršino, ki razdeli prostor na dva dela – SVM poišče ploskev, kjer je najširši pas nezasedenosti
  - Potem klasifikacija glede na to, na katerem delu pasu se nahaja

SUPPORT VECTOR MACHINES (SVM)

- Problemi, ko se območja prekrivajo (ali ko so podatki zelo zašumljeni)
- Z uporabo jeder lahko transformiramo podatke razdelimo podatke nelinearno

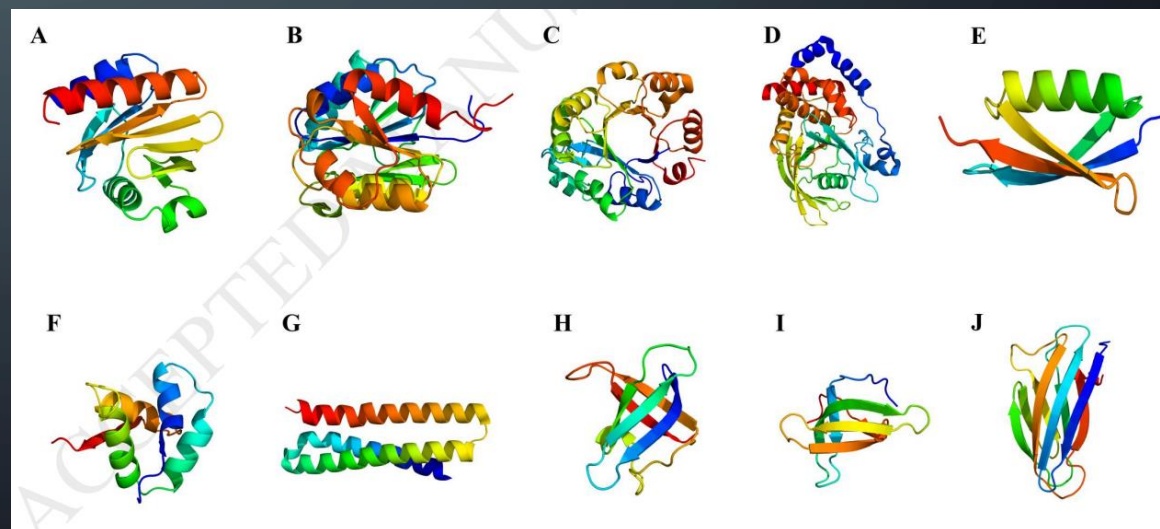
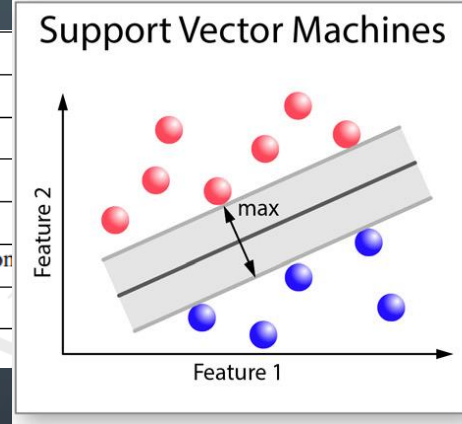

SUPPORT VECTOR MACHINES (SVM)

- Primer uporabe: Analiza strukture zgibanja proteinov
  - Povezava med biofizikalnimi lastnostmi in obliko proteina – proteini, ki imajo različno sekvenco AK, a podobne povprečne biofizikalne lastnosti, se podobno zgibajo
  - SVM uporabljen za klasifikacijo med razredi tipičnih oblik proteinov

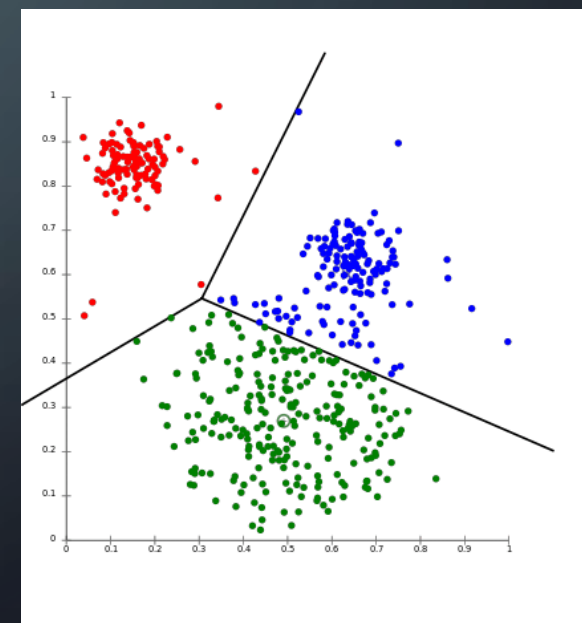
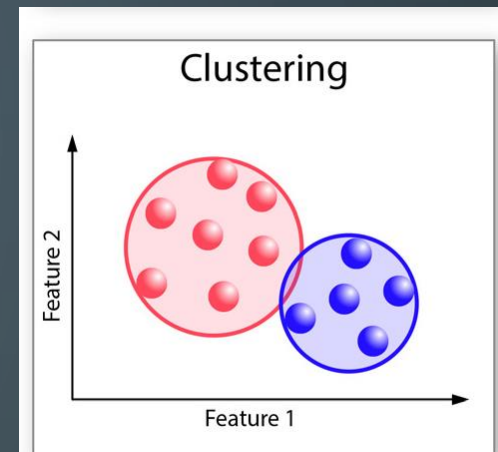
1	K0	Compressibility
2	Ht	Thermodynamic transfer hydrophobicity
3	Hp	Surrounding hydrophobicity
4	P	Polarity
5	pHi	Isoelectric point
6	pK'	Equilibrium constant with reference to the ionization
7	Mw	Molecular weight
8	BI	Bulkiness

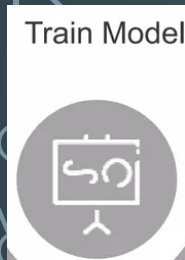

CLUSTERING

- Nenadzorovana klasifikacija
- K-means gručenje
  - Razdelitev v K gruč preko iterativnega postopka
  - Težave pri različnih velikostih gruč (težko pravilno najti manjše gruče)
  - Kakšen K je pravi?
- Problem računanja razdalj v veliko dimenzijah - drago

TRENIRANJE MODELA

- Matematičen postopek – navadno neke vrste minimizacija
- Definira se Cost/Loss funkcijo
- Iskanje pravih parametrov modela, tako da se minimizira loss funkcijo
  - Linearna regresija – iskanje parametrov linearne funkcije, tako da je npr. MSE minimalen
  - SVM – iskanje parametrov hiperploskve, tako da je pas, ki ločuje razrede najširši
  - Nevronske mreže - iskanje vrednosti uteži, da je output kar se da podoben predvideni oznaki

Loss function

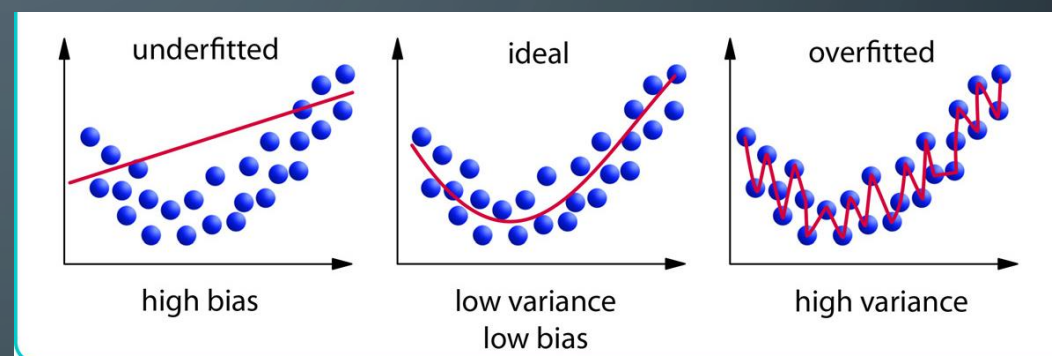
$$\mathcal{L}(\mathbf{W}) = \sum_{i=0}^{N_L} (y_i - \hat{y}_i)^2$$

prediction   label

TRENIRANJE MODELA

- Over-fitting, under-fitting
  - Problem: slaba napovedna moč
  - V več dimenzijah lahko ni očitno, da smo pretirano prilagodili model
- Rešitve:
  - Uporabimo prav red polinoma za fitanje
  - Early stopping

avoiding overfitting

regularization³³⁰

- constraining model coefficients

cross-validation³³¹

- holding back data to test the model on truly unseen data

dropout³³²

- ignoring a subset of neurons with a set probability

ensembling³³³

- combining predictions from multiple separate models

- randomly creating subsets of samples by bootstrap aggregation

early stopping³³⁴

- reducing the number of iterations performed to train a model

Test Model

TESTIRANJE MODELA

- Napovedujemo na še ne-videnih podatkih in gledamo natančnost
  - Več različnih mer za natančnost, odvisno od konteksta (npr. pri iskanju bolnih oseb, si pred vsem želimo, da ne zgrešimo koga, ki je bolan)
- Testni set podatkov (npr. 20% celotnega seta)
- *Confusion matrix*
- Primerjava z drugimi modeli

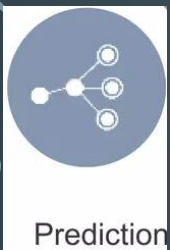
		Expected			
		1	2	3	4
Predicted	1	52	3	7	2
	2	2	28	2	0
	3	5	2	25	12
	4	1	1	9	40

PRILAGANJE MODELA

- Spreminjanje hiperparametrov
  - Število gruč, arhitektura nevronske mreže, število iteracij, metrika razdalje, inicializacija modela
  - Grid-search
- Spreminjanje vhodnih podatkov - dodatna obdelava, drugačna reprezentacija

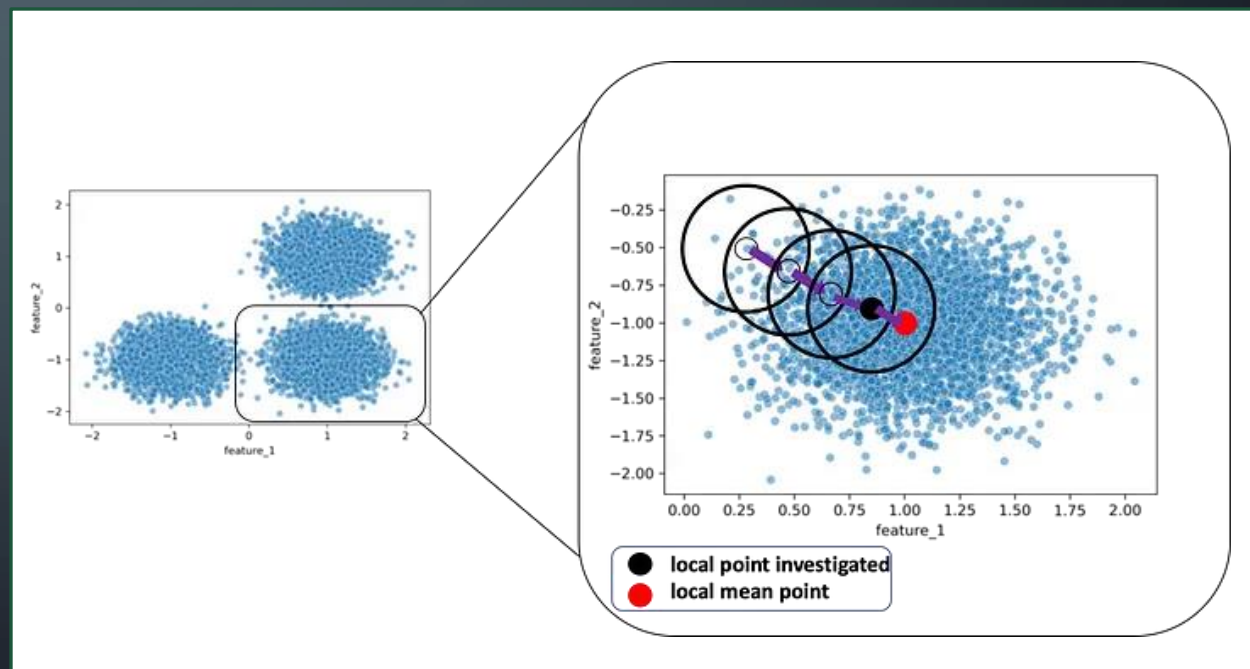
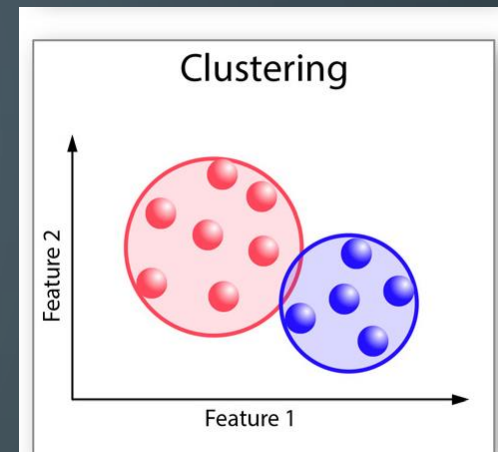
NAPOVEDOVANJE

- Napoved bo smiselna le na podatkih, ki so podobni vhodnim
- Pogosto problem z interpretacijo – model ne pojasnjuje, na kakšen način je klasificiral
- Dodaten plus, če zna model povedati s kakšno verjetnostjo poda napoved

CLUSTERING

- Mean-shift gručenje
  - Ne definiramo števila razredov
- Težave z interpretacijo delitve
- Kdaj končati algoritem? Ni trivialno

TRENIRANJE MODELA

- Stochastic gradient descent
  - Spreminjanje parametrov modela glede na lokalni gradient (v hiperprostoru parametrov)
  - Stohastičnost - ne pregledamo celotnega prostora, pač pa začnemo v naključni točki.

